

BRANCHEVEJLEDNING OM GODT ARBEJDSMILJØ I SVØMMEHALLEN

Brug din BFA!

BFA service-turisme er et udvalg, hvor faglige organisationer og arbejdsgiverforeninger inden for servicefagene arbejder for at give virksomheder og medarbejdere brugbare informationer om arbejdsmiljøarbejdet.

BFA service, som vi kaldes til dagligt, har udarbejdet en række vejledninger, foldere og pjecer om relevante emner i branchen. Her-til kommer, at vi løbende arrangerer konferencer og seminarer om arbejdsmiljøspørgsmål.

Du kan læse meget mere om alt dette på www.bfa-service.dk

Vi er til for at blive brugt!

Branchevejledning om godt arbejdsmiljø i svømmehallen

Foto: Christopher Lund Christiansen og arkivbilleder

Layout: fru nielsens tegnestue

Tryk: Dystan & Rosenberg

500 stk

1. oplag 2011

Revideret 2024

Varenummer 162121

ISBN 978-87-93727-77-9

FORORD

Denne branchevejledning handler om, hvordan man skaber et godt arbejdsmiljø i svømmehaller og mindre badeanlæg. Den forklarer de væsentlige arbejdsmiljøemner og regler, og giver eksempler på gode løsninger på konkrete arbejdsmiljøproblemer.

Vejledningen er til arbejdsgivere, ledere, ansatte, medlemmer af arbejdsmiljøorganisationen (AMO) i svømmehaller og badeanlæg samt projekterende og rådgivende, der beskæftiger sig med svømmehaller og badeanlæg.

Branchevejledningen er udarbejdet af udvalget for Service – Turisme (herefter kaldet BFA Service Turisme) under branchefællesskabet for arbejdsmiljø Transport, Service – Turisme og Jord til Bord i samarbejde med branchens parter.

Arbejdstilsynet har haft BFA-vejledningen til gennemsyn og finder, at dets indhold, herunder tekst og billeder, der knytter sig til arbejdsmiljøforhold, opfylder de krav, der følger af arbejdsmiljølovgivningen.

Arbejdstilsynet har alene vurderet vejledningen, som den foreligger, og gør opmærksom på, at der kan være arbejdsmiljøproblemstillinger og -krav, der ikke er behandlet i vejledningen.

Arbejdstilsynet har gennemgået vejledningen i overensstemmelse med regler og praksis pr. oktober 2024

Branchevejledningen kan
hentes på www.bfa-service.dk

INDHOLD

5	STYR PÅ SUNDHEDEN OG ARBEJDSMILJØET
5	Arbejds miljøorganisationen
6	Arbejdspladsvurdering (APV), arbejdsmiljørundringer og forebyggelse af arbejdsulykker
8	Oplæring, instruktion og uddannelse
9	God projektering og planlægning
10	Gravide
13	DET PSYKISKE ARBEJDSMILJØ
13	Krænkende handlinger, herunder mobning og seksuel chikane
14	Krænkende handlinger fra brugere (arbejdsrelateret vold)
16	Stor arbejdsmængde og tidspres
16	Uklare og modstridende krav i arbejdet
16	Alenearbejde
18	FARLIGE KEMISKE STOFFER, MATERIALER OG MIKROORGANISMER
19	Kemikalieanlæg
21	Sikkerhedsdatablade og mærkning
22	Substitution
22	Rengøring
24	INDEKLIMA
26	STØJ OG AKUSTIK
27	VELFÆRDSFORHOLD
28	TUNGE LØFT OG BÆRINGER
31	BILAG
31	APV-tjekliste for svømmeanlæg
35	skema til APV-handlingsplan
36	INDIVIDUELLE RETNINGSLINJER

INDLEDNING

At arbejde i en svømmehal eller et mindre badeanlæg kan være et meget givende job.

Brugerne nyder deres tid i badet, både til rekreation og sport, og som regel er der et fint samspil med personalet.

De ansatte har en vigtig opgave med at sikre brugernes velbefindende og sikkerhed, mens driftsteknikerne sørger for, at anlægget fungerer optimalt, så vandet og luften er af høj kvalitet.

Som andre steder kan arbejdsmiljøet i en svømmehal have negative virkninger på de ansattes sundhed og sikkerhed. Et forebyggende arbejde er derfor vigtigt og gennemgås i de følgende afsnit.

STYR PÅ SUNDHEDEN OG ARBEJDSMILJØET

For at opnå et godt arbejdsmiljø skal der være styr på ansvarsfordelingen, pligter og opgaver. Det er arbejdsgivers overordnede ansvar, at arbejdet i svømmehallen kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt og ledere og ansatte skal deltage i samarbejdet om sikkerhed og sundhed.

I svømmehaller eller badeanlæg med højst 9 ansatte skal samarbejdet om sikkerhed og sundhed systematiseres, men der er ikke pligt til at oprette en arbejdsmiljøorganisation. Samarbejdet skal her ske ved løbende direkte kontakt mellem arbejdsgiver, eventuelle arbejdsledere og de øvrige ansatte.

ARBEJDSMILJØORGANISATIONEN

Der skal være mindst det samme antal arbejdsmiljørepræsentanter som arbejdsledere i arbejdsmiljøorganisationen. Det er et krav, at der oprettes en arbejdsmiljøorganisation i et niveau, hvis der er mellem 10 og 34 ansatte. Arbejdsmiljøorganisationen består her af én eller flere arbejdsledere og én eller flere arbejdsmiljørepræsentanter med arbejdsgiveren eller dennes repræsentant som formand.

I svømmehaller eller badeanlæg med 35 eller flere ansatte skal arbejdsmiljøorganisationen bestå af flere niveauer med et eller flere arbejdsmiljøudvalg og en eller flere underliggende arbejdsmiljøgrupper.

Antallet af medlemmer i arbejdsmiljøorganisationen fastsættes ud fra et "nærhedsprincip". Det betyder, at der skal være nok medlemmer i organisationen til at udføre opgaverne og nok til, at de ansatte kan komme i kontakt med deres arbejdsmiljørepræsentanter og kan drøfte arbejdsmiljøforhold inden for de ansattes arbejdstid.

Arbejdsmiljøorganisationens medlemmer har til opgave at bidrage med viden og erfaringer om de ansattes arbejdsmiljø og hjælpe med at finde løsninger på konkrete arbejdsmiljøproblemer. Det betyder, at de skal deltage i planlægningen og tilrettelæggelsen af alle forhold, som har sikkerheds- og sundhedsmæssig betydning, f.eks.:

- Arbejdspladsvurdering (APV)
- Årlig arbejdsmiljødrøftelse
- Arbejdsgange, arbejdsmetoder eller ændringer heri
- Arbejdsstedets indretning
- Anskaffelse og ændringer af tekniske hjælpemidler
- Indkøb og brug af stoffer og materialer

Arbejdsmiljøorganisationen skal have den fornødne tid til at udføre sine opgaver.

ARBEJDSPLADSVURDERING (APV), ARBEJDSMILJØRUNDERINGER OG FOREBYGGELSE AF ARBEJDSULYKKER

En arbejdspladsvurdering (herefter kaldet APV) er virksomhedens værktøj til at skabe overblik over arbejdsmiljøforholdene og arbejde systematisk med løsningen af eventuelle arbejdsmiljøproblemer. APV'en er et godt redskab i dialogen mellem virksomhedens ledelse, arbejdsmiljøorganisation og de ansatte for et godt arbejdsmiljø.

En APV består af:

- En afdækning af virksomhedens arbejdsmiljøforhold og en risikovurdering af eventuelle arbejdsmiljøproblemer.
- Inddragelse af virksomhedens sygefravær til vurdering af, om forhold i arbejdsmiljøet kan medvirke til sygefraværet
- En skriftlig handlingsplan til løsning af arbejdsmiljøproblemer, som ikke kan løses umiddelbart
- Gennemførelse af og opfølgning på handlingsplanen.

APV'ens handleplan skal findes på virksomheden og være tilgængelig for ledelse, ansatte og Arbejdstilsynet. APV'en skal gennemføres, når der sker ændringer i arbejdet, arbejdsmetoder, arbejdsprocesser mv., der kan have betydning for arbejdsmiljøet dog senest hver 3. år. Eksempel på ændringer i arbejdet eller arbejdsprocesser eller i den måde, arbejdet udføres på kan være, at der anskaffes nye maskiner eller nye stoffer og materialer.

Find materiale om APV, forslag til APV-spørgeskemaer og et elektronisk APV-værktøj til fri afbenyttelse på www.apvportalen.dk.

Arbejdsmiljørunderinger

For at sikre at indførte løsninger fungerer og opfange eventuelle nye problemer, er det en god idé med mellemrum at gennemføre arbejdsmiljørunderinger. En leder og en arbejdsmiljørepræsentant kan f.eks. sammen gennemgå svømmehallen, hvor de taler med personalet og observerer, om alt er i orden. Hvis de finder forhold, der skal rettes, iværksættes en handlingsplan, der bliver en del af APV'en.

Hvilke arbejdsmiljøforhold skal APV og rundering opfange?

For at sikre, at alle vigtige forhold dækkes i APV'en og arbejdsmiljørunderinger, bør man bruge emnerne fra denne vejledning som udgangspunkt.

Sørg for, at alle emner kommer til at indgå i APV-kortlægningen, for eksempel ved hjælp af et spørgeskema. Et spørgeskema kan også bruges til at bestemme, hvad arbejdsmiljørunderingen skal fokusere på.

Se forslag til en APV-tjekliste for svømmehaller og skema til handlingsplan bagerst i vejledningen.

Henvisninger:

Bekendtgørelse om systematisk arbejdsmiljøarbejde At-vejledning
 "Systematisk arbejdsmiljøarbejde, herunder APV og årlig arbejdsmiljødrøftelse"
www.apvportalen.dk
 BFA Service-turisme film "AMOs opgaver"

HERRER

LIVREDDER

MEDIUM

LARGE

Forebyggelse af ulykker

APV og arbejdsmiljørunderinger skal forebygge ulykker. Hvis der alligevel sker en ulykke eller nærved-ulykke, er det vigtigt at lære af hændelsen. Analyser hændelsen til bunds, find årsagerne og lav en handlingsplan for at undgå gentagelser.

Overvågning af de badende stiller i øvrigt konstant store krav til badepersonalets opmærksomhed. Ved tilløb til ulykker eller faktiske ulykker forventes en hurtig reaktion fra personalet.

Det er derfor vigtigt, at badepersonalet er instrueret i forebyggelse og håndtering af uheld og ulykker, herunder;

- Overvågningsteknik
- Førstehjælp
- Genoplivningsteknik
- Alarmering ved ulykker.

For at gøre overvågningen lettere skal bassin og hal være indrettet, så der tages hensyn til "døde vinkler", lysindfald og kunstig belysning samt støjniveau. Personalet bør ikke have andre arbejdsopgaver, når de fører tilsyn med de badende.

Opsynspersonalet skal også kende alarmerings- og evakueringsplaner og have rutiner til at håndtere bygningsmæssige og tekniske problemer, der kan påvirke sikkerheden.

Henvisninger:

Arbejdstilsynets temaside om ulykker:
at.dk/arbejdsmiljoe/arbejdsulykker/

www.forebygulykker.dk

BFA Service-turismes temaside om ulykker:
www.bfa-service.dk/360

OPLÆRING, INSTRUKTION OG UDDANNELSE

Arbejdet i svømmehaller kræver faglig viden om brugbetjening, de badendes sikkerhed, omgang med farlige stoffer og materialer, førstehjælp og forhold ved uheld og ulykker.

Oplæring, instruktion og uddannelse er nødvendig både af hensyn til svømmehallens drift og badepersonalets sikkerhed og sundhed.

Der findes kurser, der specielt retter sig mod arbejde i svømmehaller. Kurserne afholdes blandt andet af:

- Teknologisk Institut, Center for svømmebadsteknologi
- Danske Svømmebade
- HI (Halinspektørforeningen)

Erhvervslivredderprøven drives og udvikles i et samarbejde mellem Danske Svømmebade, SvømDanmark, Rådet for Større Bade- og Vandsikkerhed, FOA og HI og anbefales til ansatte i svømmeanlæg med offentlig adgang, da den rummer både livreddning, førstehjælp, evakuering og alarmering. Prøven aflægges i det specifikke anlæg og tager derfor lokale forhold (som kendskab til lysindfald, døde vinkler o.lign.) i betragtning.

Opsynspersonale bør ved ansættelsen og minimum én gang årligt dokumentere svømme- og livreddningsmæssige færdigheder som beskrevet i Erhvervslivredderprøven.

Alle medarbejdere skal have den nødvendige instruktion for at kunne udføre arbejdet sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt. Det kan ske gennem sidemandsoplæring, og det er en god idé at bruge skriftlige tjeklister, så man sammen sikrer, at alle væsentlige forhold gennemgås.

Ansatte, der arbejder med rengøringsmidler, kemiske stoffer og andre farlige materialer, skal vejledes i brugen. Vejledningen skal foregå via mundtlig instruktion understøttet af skriftlig instruktion med dertil hørende risikovurdering.

Henvisninger:

At-vejledning "Oplæring, instruktion og tilsyn med arbejdet"

GOD PROJEKTERING OG PLANLÆGNING

Den projekterende eller rådgiveren har pligter og ansvar i forhold til forebyggelse og særlige risici i forbindelse med ny- eller ombygning af svømmehaller og badeanlæg. Det er derfor vigtigt, at arkitekter, ingeniører og teknikere samt andre projekterende kender arbejdsgangen og arbejdsmiljøforholdene i svømmehaller, så man sikrer sig, at hensynet til et sikkert og sundt arbejdsmiljø bliver inddraget allerede på projekterings- og planlægningsstadiet. Et eksempel er akustisk regulering eller udskiftning af farlige stoffer til mindre farlige stoffer.

Som eksempel på rådgivning, der er af betydning for arbejdsmiljømæssige forhold i svømmehaller, kan nævnes rådgivning om ventilation, akustiske forhold, brugen af byggematerialer, brugen af stoffer, materialer, filtreringsmidler og –systemer i forbindelse med vandbehandlingsanlægget.

Den, der projekterer eller giver rådgivning om bygning og indretning af en svømmehal, skal sikre, at den færdige hal og det hertil knyttede anlæg kan drives og vedligeholdes sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Den projekterende og rådgivende bør bl.a. sikre;

- ⊗ at svømmehallen og de tilknyttede områder og anlæg kan rengøres på en nem og forsvarlig måde. Her tænkes blandt andet på rengøringsvenlige overflader, gode pladsforhold, og at alle vinduer er let tilgængelige, når de skal pudses. (Læs mere i værktøjsskassen "Rengøringsvenligt byggeri" fra www.bfa-service.dk)
- ⊗ at rørsystemer og andre installationer i tilknytning til bassinet kan efterses og vedligeholdes, uden at der skal arbejdes i unødigt belastende arbejdsstillinger, f.eks. krybekældre, ingeniørgange mv.
- ⊗ at påfyldning på anlægget af nødvendige kemikalier kan ske på fuldt forsvarlig måde
- ⊗ at velfærdsforholdene (spiseplads, opbevaring af tøj, omklædningsfaciliteter mv.) for de ansatte er i orden.

Henvisninger:

At-vejledning "Faste arbejdssteders indretning"

Bygningsreglementet BR18

Dansk Standard DS 477, Norm for svømmebadsanlæg

Miljøministeriets bekendtgørelse om svømmebadsanlæg mv. og disses vandkvalitet.

Miljøstyrelsens vejledning nr. 9605/2020 om kontrol med svømmebade.

VidenHUB for fremtidens vandkultur 2.1, loa-fonden.dk

GRAVIDE

Når en arbejdsgiver bliver bekendt med, at en ansat er gravid, skal

det vurderes, om den ansatte er udsat for påvirkninger, der kan indebære en fare for graviditeten. Hvis der konstateres farer, skal disse forebygges. Det kan enten ske ved, at arbejdsopgaven ændres, så påvirkningen fjernes eller mindskes, ved omplacering eller som en sidste løsning: ved hjemsendelse.

I At-vejledning "Gravide og ammendes arbejdsmiljø" kan man læse nærmere om, hvilke påvirkninger, der udgør en fare.

I svømmebadsanlæg bør man være særlig opmærksom på følgende forhold;

- at den gravide ikke udfører dykkeropgaver,
- at den gravide ikke udsættes for påvirkning fra kemikalier, der kan udgøre en fare for den gravide eller fostret
- at den gravide ikke udfører tunge løft
- at den gravide ikke opholder sig i rum med meget høj temperatur og luftfugtighed for længe ad gangen
- at den gravide ikke har for langvarigt stående og gående arbejde (højst 1-1½ time ad gangen fra 4. graviditetsmåned)
- at den gravide får et tilstrækkeligt antal pauser til at hvile sig. Dette er særlig vigtigt i de sidste måneder af graviditeten
- at den gravide ikke kommer i berøring med blod, opkast, afføring mv. på grund af faren for blandt andet smitsom leverbetændelse.

Graviditetspolitik

I øvrigt skal der altid tages et særligt hensyn til gravide. Det er derfor en god idé at udarbejde en graviditetspolitik, som sætter rammerne for f.eks. aflastning, omplacering og dialog mellem den gravide, lederen og arbejdsmiljørepræsentanten.

Formålet med en graviditetspolitik er at give trygge arbejdsvilkår, og at den gravide så vidt muligt kan fortsætte sit arbejde frem til barselsperioden og genoptage det herefter.

Henvisninger:

At-vejledning "Gravides og ammendes arbejdsmiljø" BFA service-turismes "Gravide i job" www.gravidmedjob.dk.

Det er en god idé at lave en beredskabsplan, så man er forberedt på alvorlige hændelser, som drukneulykker.

En beredskabsplan sikrer, at man har styr på roller, ansvarsfordeling, kommunikation og psykisk førstehjælp.

Planen bør gennemgås jævnligt, indgå i introduktionen af nye medarbejdere og være lettilgængelig, f.eks. ved at være hængt op i et fælleslokale.

DET PSYKISKE ARBEJDSMILJØ

Det kan betale sig at prioritere og værne om et godt psykisk arbejdsmiljø. Når medarbejderne trives, er de mere engagerede, produktive og motiverede til at yde deres bedste. Samtidig mindsker et godt psykisk arbejdsmiljørisikoen for stress-relaterede lidelser og sygefravær blandt medarbejderne.

Det er arbejdsgivers pligt at sørge for, at problemer i det psykiske arbejdsmiljø forebygges og håndteres, og det forudsætter en løbende indsats fra ledere og medarbejdere bl.a. i forhold til:

- Krænkende handlinger, herunder mobning og seksuel chikane
- Krænkende handlinger fra brugere (arbejdsrelateret vold)
- Stor arbejdsbelastning og tidspres
- Uklare og modstridende krav i arbejdet

Find skabelon til beredskabsplan på Beredskabsstyrelsens hjemmeside www.brs.dk

Et godt psykisk arbejdsmiljø er helt afgørende for trivslen på jeres arbejdsplads.

Lykkes I med at skabe gode vilkår, kan det få positive effekter for både de ansattes sundhed, trivsel og sikkerhed og for kvaliteten af jeres arbejde.

KRÆNKENDE HANDLINGER, HERUNDER MOBNING OG SEKSUEL CHIKANE

Der er tale om krænkende handlinger, når kolleger eller ledere på arbejdspladsen groft eller gentagne gange udsætter andre personer i virksomheden for nedværdigende adfærd. Det kan handle om alt fra sårende bemærkninger og bagtalelse til vold og trusler og kan have store konsekvenser for den udsatte, der kan udvikle f.eks. søvnproblemer, koncentrationsbesvær og hovedpine.

Det er en god idé at formulere en personalepolitik om forebyggelse og håndtering af krænkende handlinger på arbejdspladsen. På den måde kender medarbejderne ledelsens holdning og ved, hvem de skal gå til og hvad der bliver gjort, hvis de bliver udsat for eksempelvis mobning på arbejdspladsen.

Henvisninger:

Faktaark om forebyggelse af seksuel chikane på www.bfa-service.dk

Temaside: <https://bfa-service.dk/sexchikane>

Speeddrawingfilm om mobning
<https://bfa-service.dk/voksenmobning>

At-vejledning: "Krænkende handlinger, herunder mobning og seksuel chikane"

Bekendtgørelse om psykisk arbejdsmiljø

KRÆNKENDE HANDLINGER FRA BRUGERE (ARBEJDSRELATERET VOLD)

Badepersonalet gør en stor indsats for at levere en god service og betjening af brugere samt en sikker overvågning af de badende.

Selv om forholdet mellem brugere og badepersonalet normalt er godt, kan der være brugere, som mobber, chikanerer (herunder seksuelt), truer eller endog i sjældne tilfælde er voldelige over for hinanden eller de ansatte.

Der kan f.eks. være tale om psykisk syge, brugere med sociale problemer, forældre, der tilsidesætter regler og andres behov i forhold til deres eget barn eller situationer, hvor kulturelle forskelle skaber problemer.

I arbejdsmiljøreglerne behandles krænkende handlinger fra brugere under samlebetegnelsen "arbejdsrelateret vold". Det omfatter situationer, hvor brugere udøver vold mod, truer eller på anden måde krænker ansatte eller arbejdsgiver i eller uden for arbejdstiden.

Arbejdsgiver skal forebygge risikoen for krænkelse, vold og trusler fra brugere. Det kan ske ved at instruere de ansatte i konflikthåndtering og ved at have klare procedurer for, hvordan man håndterer besværlige brugere. Det kan f.eks. indebære at overdrage besværlige/utilfredse brugere til kollega eller leder ved hjælp af et aftalt signal.

Det er normalt at blive påvirket af sådanne hændelser, og det er vigtigt at vide, hvilken hjælp, der er tilgængelig. Risikoen kan ofte reduceres eller fjernes gennem passende foranstaltninger. Det er en god idé at nedfælde foranstaltningerne som retningslinjer, så alle er bekendt og informeret om disse.

Til arbejdsgiver

Risikoen for vold og trusler kan forebygges i samarbejde med arbejdsmiljøorganisationen ved f.eks. at sørge for:

- Interne retningslinjer for håndtering af konflikter og voldsepisoder samt krisehjælp, støtte og omsorg til skadelidte.
- Klare regler for brugernes adfærd i anlægget, herunder krav til hygiejne og afvaskning, og for håndtering af brud på reglerne, herunder hvad der kan medføre bortvisning.
- Hensigtsmæssig indretning af arbejdspladsen, så den er overskuelig og så det er let at finde flugtveje eller tilkalde hjælp.
- Uddannelse i konfliktforebyggelse og -løsning, f.eks. Danske Svømmebades kurser i konflikthåndtering
- Kortlægning af alle voldsepisoder, så lignende episoder kan undgås.
- Brugerråd med deltagelse af de forskellige grupper af brugere, da løbende dialog vil være et godt forebyggende redskab.
- Minimum to medarbejdere til stede i særligt kritiske situationer, om nødvendigt brug af personbåret alarmsystem eller lignende.
- Videoovervågning (husk krav om skiltning og orientering af medarbejderne).
- Tæt samarbejde med politiet og/eller vagtselskab, så de reagerer hurtigt på henvendelser fra personalet i svømmehallen.

Til den ansatte

Ved tilspidsede situationer er det vigtigt at være opmærksom på følgende:

- Forhold dig professionelt til situationen og se ikke konflikten som en personlig magtkamp
- Bevar roen, lyt til brugeren. Giv entydige, klare svar.
- Tilkald nærmeste leder, hvis konflikten udvikler sig.
- Tilkald omgående politiet, hvis konflikten udvikler sig voldeligt. Det er vigtigt, at de ansatte, som har været udsat for voldsepisoder eller andre traumatiske oplevelser, tilbydes mulighed for psykisk at bearbejde disse episoder (f.eks. gennem psykologbistand), og samtlige ansatte bør have kendskab til psykisk krisehjælp.

Henvisninger:

At-vejledning: "Vold"

Værktøjskasser og film om konflikthåndtering, vold og trusler, www.bfa-service.dk

Film og dialogmateriale om forebyggelse af vold fra brugere, www.bfa-service.dk/sprog-krop-konflikt

STOR ARBEJDSMÆNGDE OG TIDSPRES

I en travl hverdag i svømmehallen kan de ansatte have mange bolde i luften. Men travlheden må ikke være så stor og langvarig, at det går ud over den ansattes helbred og fører til stress.

Problemer med for mange opgaver og tidspres kan opstå, når der i længere perioder er travlhed og mange brugere i anlægget.

Arbejdsgiver skal forebygge risikoen ved f.eks. at omorganisere arbejdet, så der er bedre balance mellem arbejde og mulighed for restitution.

Henvisninger:

At-vejledning: "Stor arbejdsomængde og tidspres"

Værktøj til planlægning af arbejdet:

www.bfa-service.dk/tidspres

UKLARE OG MODSTRIDENDE KRAV I ARBEJDET

Opgaverne og kravene i arbejdet i svømmehallen kan variere og er ikke altid fastlagt på forhånd. Det kan være både udviklende og motiverende. Uklare eller modstridende krav i arbejdet kan dog have en negativ effekt på arbejdsmiljøet, når det ikke forebygges tilstrækkeligt. Hvis der f.eks. er usikkerhed om, hvem der skal udføre en arbejdsopgave, eller hvordan opgaven skal løses, kan det føre til stress og koncentrationsbesvær.

Arbejdsgiver skal sørge for, at risikoen forebygges ved f.eks. at have større fokus på oplæring og instruktion i arbejdet. Det er også vigtigt at skabe en kultur, hvor kolleger og ledelse støtter hinanden i arbejdet.

Henvisninger:

At-vejledning: "Uklare og modstridende krav i arbejdet"

ALENEARBEJDE

Alenearbejde betyder, at man arbejder alene. I nogle svømmehaller sker det uden for de normale åbningstider.

Når man arbejder alene, er det vigtigt at have retningslinjer for, hvordan man tilkalder hjælp, hvis det bliver nødvendigt.

Kom godt i gang med at skabe et godt psykisk arbejdsmiljø!

Det anbefales, at jeres arbejdsmiljøorganisation vurderer de beskrevne områder og tager handling, hvis der er behov.

Find inspiration til arbejdet på BFA service-turismes APV Portal under "Psykisk arbejdsmiljø i APV-procesen". Klik ind på www.apvportalen.dk

APV-tjeklisterne på APV Portalen for idræts- og sportsanlæg, der ligger under det elektroniske APV-værktøj, kan også bruges.

Henvisninger:

At-vejledning D.4.1 Kortlægning af psykisk arbejdsmiljø

BFA services APV Portal:

www.apvportalen.dk – Klik på "Psykisk APV"

BFA services hjemmeside:

(www.bfa-service.dk) – klik på "Psykisk arbejdsmiljø"

BFA services vejledning "Det rummelige arbejdsmarked" – www.bfa-service.dk

Arbejdstilsynets hjemmeside: (www.at.dk)

– klik på menuen Arbejdsmiljøproblemer / Psykisk Arbejdsmiljø

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (www.nfa.dk): Spørgeskemaer til undersøgelser af det psykiske arbejdsmiljø

FARLIGE KEMISKE STOFFER, MATERIALER OG MIKROORGANISMER

For at holde vandet rent i svømmebadsanlæg, er det nødvendigt at bruge en række farlige stoffer og materialer. Disse stoffer kan være meget skadelige, hvis man f.eks. indånder dampe eller støv, eller hvis man kommer i direkte kontakt med dem

Blanding af klorholdige kemikalier og syre er særlig farlig. Det kan skabe stærkt giftige klorgasforbindelser, som kan skade både ansatte, badegæster og andre uden for svømmeanlægget.

Arbejdsgiver og arbejdsmiljøorganisationen skal holde sig opdateret om den teknologiske udvikling og erstatte farlige kemiske stoffer, materialer og arbejdsprocesser med ufarlige eller mindre farlige stoffer, materialer og arbejdsprocesser.

Alle svømmebadsanlæg skal følge procedurer, der forhindrer ulykker.

Driftspersonalet skal have gennemgået den nødvendige uddannelse og faglige kompetence til pasning af anlægget.

I forhold til grænseværdier i "Bekendtgørelse om svømmebadsanlæg mv. og disses vandkvalitet" skal der løbende udføres målinger af vandets klarhed, ph, frit klor, bundet klor, trihalometaner, kimaltal ved 37 grader, Escherichia coli og pseudomonas bakterier. Disse målinger hjælper med at sikre, at anlæg-

get styres korrekt, og at sundhedsskadelige påvirkninger undgås.

Stoffer, der anvendes i svømmebadsanlæg, kan være følgende;

- ⊗ natriumhypoklorit
- ⊗ calciumhypoklorit
- ⊗ saltsyre eller svovlsyre
- ⊗ kulsyre
- ⊗ natriumhydroxid
- ⊗ "antiklor"
- ⊗ "flokningmiddel"
- ⊗ natriumklorid
- ⊗ analysekemikalier
- ⊗ perlit

På grund af farligheden af stofferne er det vigtigt, at indretning og betjening af kemikalieanlæg samt opbevaring og håndtering af stofferne er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

KEMIKALIEANLÆG

Generelle forhold

Kemikalieanlæg skal være indrettet, så de kan opbevare og dosere kemikalier uden risiko for, at kemikalier blandes sammen eller slipper ud, selv hvis der opstår lækager eller brud på rørledninger, beholdere og doseringsudstyr. Særligt natriumhypoklorit og syre opbevares skal opvares adskilt fra hinanden.

Kemikalierum ifølge "norm for svømmebadsanlæg"

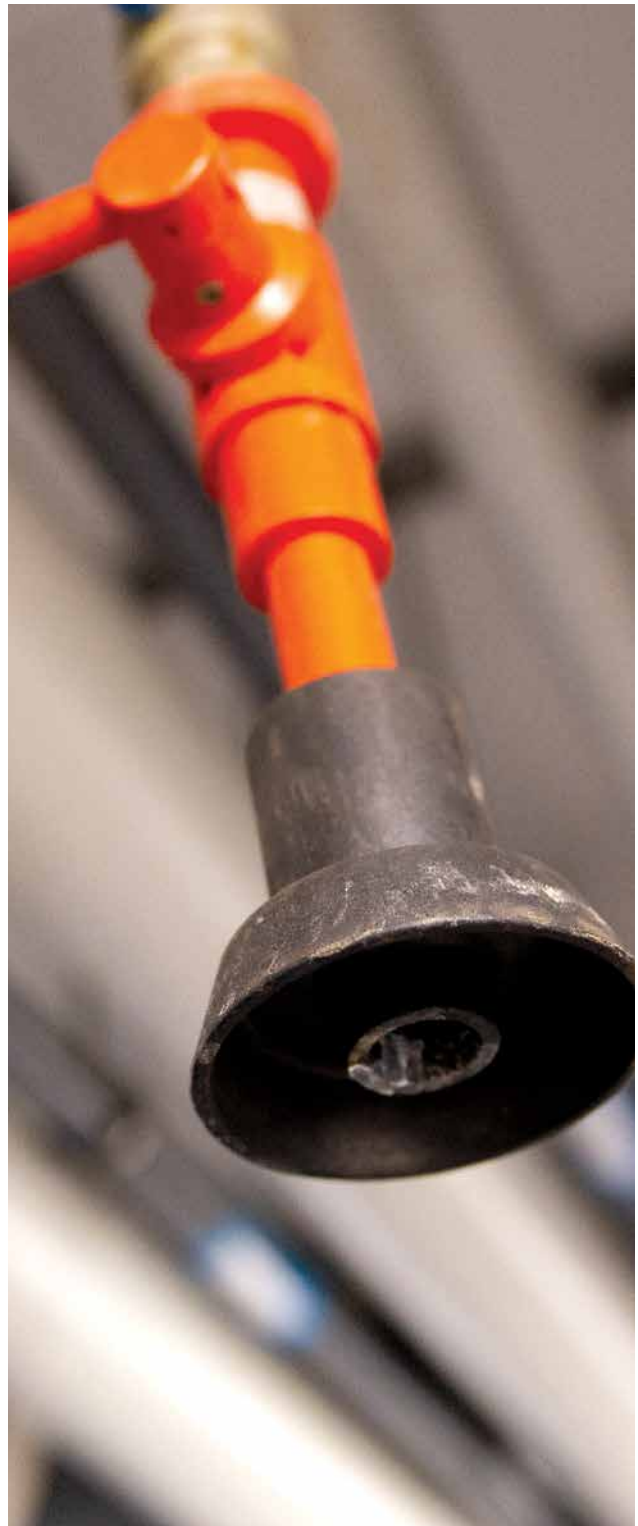
- ⊗ Der skal være et separat rum til opbevaring og dosering/produktion af desinfektionsmidler og separat rum for opbevaring og dosering af pH-justeringsmidler
- ⊗ Hvis der opstår lækage, skal hele mængden af kemikalier kunne tilbageholdes i rummet. Af samme årsag må der ikke være gulv afløb i rummet.
- ⊗ Døre til kemikalie- og teknikrum skal altid være aflåste.
- ⊗ Kemikalierum skal placeres, så der er let adgang for påfyldning af kemikalier og for tilsyn og betjening.
- ⊗ Kemikalierum må ikke bruges som depotrum eller gennemgangsrum
- ⊗ Kemikalierum, der indeholder trykflasker, skal indrettes, så der er en dør til det fri eller en anden brandcelle
- ⊗ Kemikalierum skal være godt belyst og have effektiv mekanisk udsugning
- ⊗ Umiddelbart uden for kemikalierum skal være egnede nødbrusere og spuleslange, og det er en god idé at have øjenskylleudstyr samme sted.
- ⊗ El- og vvs-installationer skal være lavet af materialer, der kan tåle kemikalieholdig luft.
- ⊗ Døre skal være mærket med kemikalienavn og sikkerhedsforskrifter/handlingsanvisninger. Klorelektrolyseanlæg skal være eksplosionssikrede efter ATEX-direktiverne.
- ⊗ Områder med eksplosionsfare skal zoneklassificeres og skiltes efter reglerne om ATEX.

Installationer

For installationer i svømmebade gælder følgende retningslinjer:

- Alle installationer til påfyldning, opbevaring og dosering/produktion skal udføres i materialer, der er egnede til at modstå kemiske påvirkninger fra anvendte kemikalier og mekaniske påvirkninger under brug.
- Påfyldningsstude bør monteres udvendigt på bygninger i hver sit aflåselige, slagfaste og vejrbestandige skab for at beskytte mod ved hærværk og vejr.
- Systemer til påfyldning af kemikalier skal være udformet, så forskellige kemikalier ikke kan blandes sammen.
- Adgang for uvedkommende til installationerne er forbudt
- Klorelektrolyseanlæg skal udføres, så brinten fra elektrolyseprocessen bortledes på en sikkerhedsmæssig forsvarlig måde (eksplosions-sikring efter ATEX-direktiverne)
- Kemikalieleverandør og svømmebadsanlæggets driftspersonale skal skriftligt aftale tekniske specifikationer for påfyldning for at undgå fejlpåfyldning. Det kan inkludere særlige påfyldningsrørkoblinger og et dobbelt nøglesystem (én nøgle til klorholdigt middel og én nøgle til syre)
- Inden påfyldning bør driftspersonalet sikre, at det rette kemikalie anvendes ved hjælp af en kemisk analyse.
- Området, hvor påfyldning foregår, bør afspærres og markeres tydeligt, mens påfyldningen foregår, så uvedkommende ikke har adgang.
- I påfyldningsområdet bør forefindes spuleslange, eltilslutning for eventuel pumpe samt god belysning
- Arealet indrettes i henhold til miljøbeskyttelseslovgivningen.
- Det skal sikres, at der er plads i tankene før påfyldning. Der bør være et alarmsignal, der kan høres af alle relevante personer for at undgå overfyldning.
- Er der indbygget en lukket dagtank mellem lagertank og doseringsanlæg, skal denne udformes, således at kemikaliet ved overfyldning løber tilbage til lagertanken.

Det er en god idé at udarbejde skriftlige tjeklister, der kan sikre, at alle procedurer udføres rigtigt

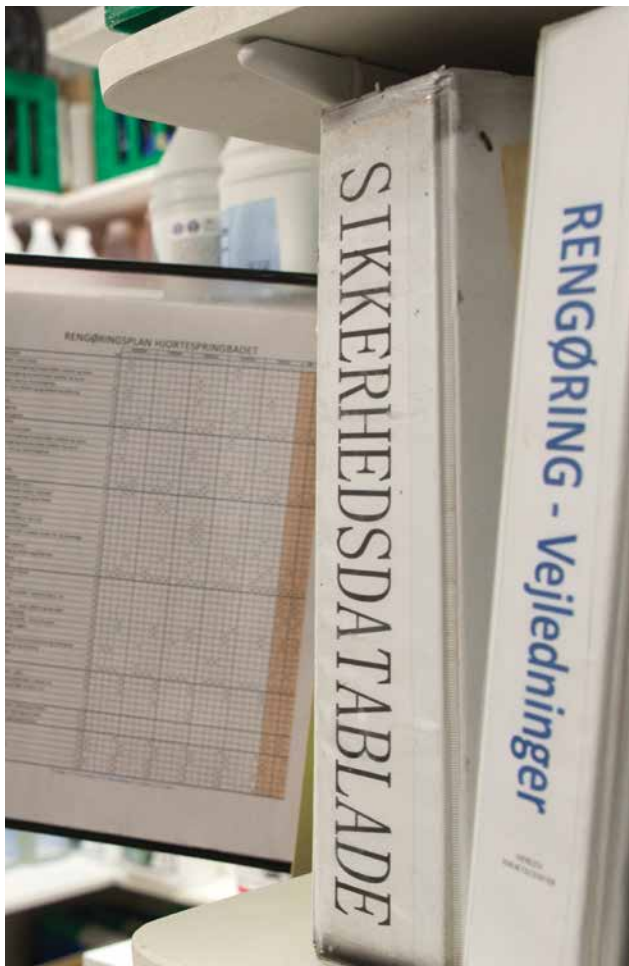

Personlige værnemidler og sikkerhedsudsty

For at beskytte personalet, der arbejder med kemikalier i svømmebade, skal der være egnede personlige værnemidler til rådighed og de skal bruges under arbejdet.

Personlige værnemidler og særlig sikkerhedsudrustning, som skal være placeret relevante steder, kan omfatte;

- ⊗ beskyttelsesbriller og ansigtsskærm
- ⊗ egnede handsker
- ⊗ forklæde
- ⊗ fodtøj
- ⊗ åndedrætsværn i form af helmaske med egnet filter (mod klor)
- ⊗ øjenskyller eller øjenskylleflasker
- ⊗ nødbruzer og spuleslange.

SIKKERHEDSDATABLADE OG MÆRKNING

Sikkerhedsdatablade

Leverandører skal levere et sikkerhedsdatablad på dansk til farlige produkter. Det er arbejdsgiverens ansvar at sikre at opdaterede sikkerhedsdatablade og en liste over alle farlige produkter på arbejdspladsen er tilgængelige for medarbejderne.

Ved arbejdsprocesser, der kan medføre udsættelse for farlige stoffer eller materialer, skal arbejdsgiver udarbejde en kemisk risikovurdering i forbindelse med den almindelige APV, som er tilpasset virksomhedens lokale forhold. Læs mere om kemisk risikovurdering på Arbejdstilsynets hjemmeside. Den kemiske risikovurdering skal opbevares, så de ansatte kan få adgang til den.

Arbejdsgiveren skal sørge for, at de ansatte får vejledning og instruktion i brugen af stofferne eller materialerne.

Den kemiske risikovurdering kan udarbejdes blandt andet på grundlag af leverandørens brugsanvisning og eventuelle tekniske datablade.

Den kemiske risikovurdering skal ligeledes oplyse, om arbejde med stoffet eller materialet kan udgøre en kræftisiko.

Mærkning

Miljøministeriets bekendtgørelse om stoffer og produkter kræver, at kemikalier, der kan udgøre en fare for brugeren, skal mærkes.

Mærkningen består af et faresymbol, der signalerer, hvilken slags fare, der er forbundet med håndtering af stoffet eller produktet. Derudover skal der være risikangivelser (oplysninger om den risiko, der er ved brug af produktet) og sikkerhedsforskrifter (oplysninger om de sikkerhedsregler, der er for brug af produktet).

Ud over mærkning af beholdere og emballage skal de forskellige faste kemikalieinstallationer i form af påfyldningsanordninger, pumper, rør mm. mærkes, så det tydeligt fremgår, hvilket kemikalie der transporteres i de forskellige installationer. Derudover bør slanger også mærkes. Se endvidere reglerne i bekendtgørelse om sikkerhedsskiltning.

SUBSTITUTION (ERSTATNING AF SKADELIGE STOFFER MED MINDRE SKADELIGE STOFFER)

Arbejdstilsynets bekendtgørelse om arbejde med stoffer og materialer indeholder princippet om substitution, det vil sige, erstatning af mere farlige stoffer og materialer med mindre farlige stoffer og materialer.

Arbejdsgiveren og arbejdsmiljøorganisationen skal sammen vurdere, om et produkt kan erstattes med et mindre farligt eller mindre generende produkt. Af betydning for denne vurdering er de tekniske og økonomiske konsekvenser set i forhold til sikkerheds- og sundhedsmæssige forhold.

Metoden kan også gøres til genstand for en vurdering af, om den kan erstattes med en mindre farlig metode.

Erstatning kan således omfatte;

- ⊗ erstatning af stoffet med et mindre farligt stof
- ⊗ erstatning af en metode med en mindre farlig metode
- ⊗ at der benyttes et mindre farligt stof og en anden metode.

Derudover kan brug af ventilation, personlige værnemidler og indkapsling være med til at mindske den samlede arbejdsmiljøbelastning.

Det anbefales at tage arbejdsmiljø og personalets sundhed i betragtning ved valg af filteranlæg og organisering af arbejds gange for at minimere risikoen fra skadelige stoffer og kemikalier.

For eksempel kan risikoen for uheld med giftige klor-gasser mindskes væsentligt ved at bruge elektrolyse af natriumklorid i stedet for at dosere natriumhypoklorit.

Formålet med rengøring i svømmeanlæg er at fjerne synligt og usynligt snavs, forhindre fedt- og kalkbelægninger samt fjerne smittefarlige mikroorganismer.

Det er vigtigt, at alle får en god instruktion i arbejdsteknikker, rengøringsmetoder og brug af rengøringsudstyr. Rekvisitter og maskiner skal være indrettede, så god ergonomi og sikker brug imødekommes.

Valg af rengøringsmidler afhænger af;

- ⊗ karakteren af snavset
- ⊗ overfladens beskaffenhed
- ⊗ overfladens modstandsdygtighed over for kemikaliepåvirkning.

Mange rengøringsmidler kan give hudgener, eksem og andre allergiske reaktioner. Undgå derfor at bruge flere slags rengøringsmidler end nødvendigt og sørg for at sikre. Ved valg af midler skal man sikre;

- ⊗ Produkterne er så lidt farlige som muligt, helst uden faresymbol.
- ⊗ Produkterne indeholder så få forskellige stoffer som muligt, herunder parfume og farvestoffer.
- ⊗ Der er sikkerhedsdatablade på alle produkter.
- ⊗ Der er foretaget en kemisk risikovurdering af de opgaver, hvor der enten benyttes produkter med faresymbol, produkter med indhold af opløsningsmidler eller hvor der kan dannes farlige stoffer.
- ⊗ Rengøringsmidler ikke blandes, syre og base opbevares adskilt, og der anvendes spildbakker for at undgå sammenblanding (f.eks. dannes giftige klordampe ved blanding af klorholdige og syreholdige produkter).
- ⊗ Rengøringsmidler bruges direkte fra den originale emballage.
- ⊗ Doseringsvejledninger overholdes.

Arbejdsgiveren skal sikre, at de ansatte får grundig og forståelig instruktion i arbejdet med rengøringsmidler, herunder korrekt dosering. Instruktionen skal gentages jævnligt. De ansatte skal også have en grundig mundtlig og skriftlig instruktion i brug af værnemidler (handsker, åndedrætsværn, skridsikert fodtøj m.v.).

Forebyg smitterisiko

Miljøstyrelsen har fastsat regler om hygiejne i svømmehaller, der blandt andet skal hindre spredning af smittebærende stoffer. (Vejledning om "Kontrol med svømmebade").

Begrundelsen for disse regler er, at svømmeanlæg er udsat for sygdomsfremkaldende mikroorganismer, der kan overføres fra de badende.

Mange af mikroorganismerne findes i badevandet, på gulve, bænke mv. Her er eksempler på relevante forebyggelsestiltag:

- Undgå kontakt med blod, opkast, afføring, urin, kanyler og lignende
- Brug arbejdshandsker, der er uigennemtrængelige for mikroorganismer fra blod, opkast mv.
- Vask hænderne grundigt og hyppigt, og anvend et egnet desinfektionsmiddel tilsat et hudplejemiddel, hvis der har været berøring med blod, opkast, urin, afføring mv.
- Brug primært desinfektionsmiddel til hænderne, hvis de ikke er synligt forurenede og efter brug af handsker. (Læs mere i BFA-services: "Branchevejledning om smitte og risiko for smittespredning ved rengøring").
- Brug egnet fodtøj (f.eks. træsko med skridsikre såler), for at undgå direkte kontakt med gulve, hvor badegæster færdes barfodet. Det er vigtigt, at fodtøjet rengøres dagligt
- Undgå højtryksrensning, der danner aerosoler (små dråber). Aerosolerne kan sprede mikroorganismer og øge faren for smitte.

Risiko for faldulykker og fodtøj

Gulvene i svømmehallerne vil, uanset om det er i selve svømmehallen eller i baderummene, ofte være våde og nogen steder glatte, afhængig af underlaget. Sørg for at undgå faldulykker ved at:

- Personalet får stillet skridhæmmende fodtøj til rådighed, der er egnet til opgaven.
- Overskydende vand fjernes efter rengøring og spuling.

Risiko for faldulykker bør indgå i APV'en, så der sker en løbende forebyggelse.

Henvisninger:

At-vejledning "Arbejde med stoffer og materialer"

At-vejledning "Oplæring, instruktion og tilsyn med arbejdet"

At-vejledning "Rengøring og vedligeholdelse".

Dansk Svømmebadsteknisk Forening,
Rengøring i svømmeanlæg.

BFA Service – Turisme: værktøjskasse
"Sikker brug af kemi",
temaside "På med handsken" www.bfa-service.dk,
"Vejledning om rengøringsmidler",
"Arbejds miljøhåndbog for renhold og service",
"10 gode råd om arbejdsmiljø ved rengøring",
"Sunde og sikre indkøb i rengøringsvirksomheder"
og "Vejledning om smitte og risiko for smittespredning ved rengøring".

INDEKLIMA

Indeklimagener kan blandt andet vise sig ved, at mange ansatte klager over træk, kulde, for meget varme, dårlig belysning, for høj eller for lav luftfugtighed. Desuden kan der forekomme symptomer spændende fra hovedpine, unaturlig træthed, irritation af øjne eller slimhinder til kvalme og svimmelhed.

Indeklimagener hos de ansatte i svømmehaller kan i mange tilfælde henføres til uheldige bygningskonstruktioner, som kan være årsag til kondensdannelse og dermed fugtskader med risiko for gode vækstbetingelser for mikroorganismer, f.eks. skimmelsvampe.

Dårligt indeklima skyldes ikke alene mikroorganismer, men kan også henføres til:

- Dårlig vandbehandling
- Stor fordampning fra bassiner
- Dårligt ventilationsanlæg
- Solindfald
- Støj
- Træk
- Høje temperaturer
- Mekanisk affugtning (ikke friskluft affugtning)

Derfor er det vigtigt, at vandbehandlingen udføres korrekt i henhold til gældende regler.

Desuden er korrekt ventilation afgørende, særligt i følgende områder:

- Svømmehalsrummet
- Bade- og omklædningsrum
- Kemikulierum
- teknikrum

Ventilationsanlægget, der betjener svømmehalsrum, skal sikre;

- God luftkvalitet
- God termisk komfort for brugere og personale
- Et indeklima og luftmønster, som minimerer fordampningen fra bassin(er) og våde gulve
- Tilførsel af den nødvendige varmeeffekt
- At kondens på vinduer og andre glasarealer mod det fri undgås
- At svømmehalsrummet holdes på et statisk undertryk i forhold til omgivelserne.

Svømmehalsrummets temperatur bør være ca. 2 grader over bassinvandstemperaturen for at minimere fordampningen.

De fleste svømmehaller har en rumtemperatur på 28 grader og en vandtemperatur for svømmebassiner på 26 grader (eventuelle børne- og undervisningsbassiner har en vandtemperatur på 27 – 28 grader). Dette er et rimeligt kompromis mellem badende og ansatte.

Det anbefales, at der er mindst én pause eller arbejde uden for bassinrummet på 15 minutter for hver halvanden time.

Luftens relative fugtighed i svømmehallen bør ligge i intervallet 50-64 %.

Ved ventilation af bade- og omklædningsrum gælder samme generelle forhold som ved svømmehalsrum, dog med en temperatur på 26 grader.

I forbindelse med forhold, der har betydning for indeklimaet, gælder det også, at de ansattes påklædning bør afpasses efter forholdene.

Billetsalg

Billetsalg i svømmehaller ligger oftest i en forhal eller i umiddelbar nærhed af indgangsdørene, hvor der kan forekomme træk og store svingninger i rumtemperaturen.

Når der indrettes billetssalgsluger, bør det sikres:

- At personalet i billetrummet ikke udsættes for træk, f.eks. ved yderdørssystemer med sluser
- At lokalet er opvarmet og ventileret
- Eventuelt et statisk overtryk i forhold til omkringliggende rum (indblæsning med opvarmet friskluft til opretholdelse af en ønsket opholdstemperatur i rummet)
- At der er en god indretning med tilstrækkelig plads og mulighed for at sidde
- At der er dagslystilgang.

Henvisninger:

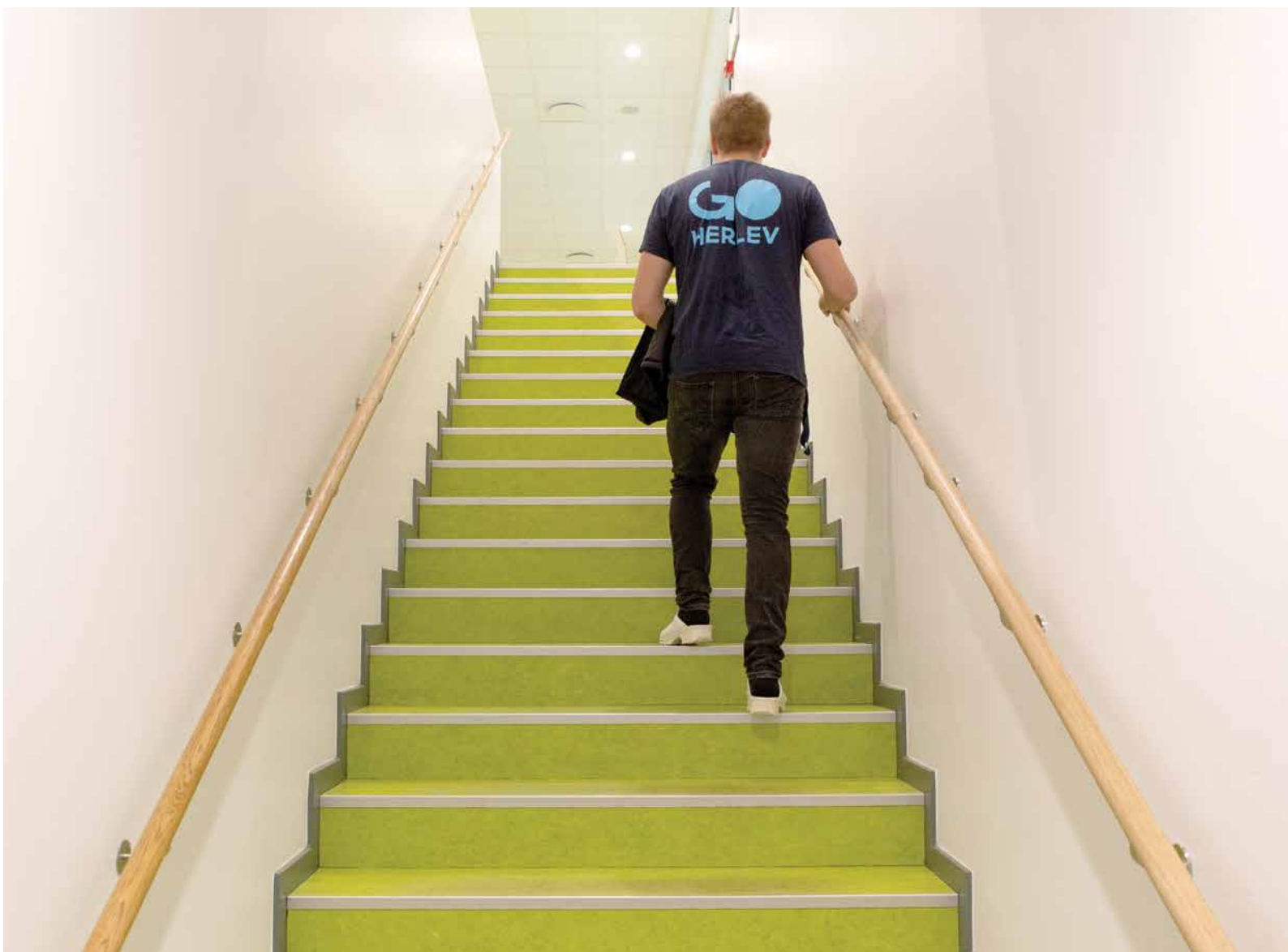
At-vejledning "Indeklima"

At-vejledning "Ventilation på faste arbejdssteder"

At-vejledning "Temperatur i arbejdsrum på faste arbejdssteder"

www.indeklimaportalen.dk

Arbejdstilsynets temaside om indeklima.

STØJ OG AKUSTIK

Badepersonale udsættes kun lejlighedsvis for støjbelastninger, der kan skade hørelsen. Men selv relativt lave lydniveauer kan udgøre en gene og på afgørende måde spille ind på vilkårene for arbejdets udførelse. Derfor stiller støjbekendtgørelsen også krav om, at unødigt støj skal undgås.

Man kan blive irriteret over generende støj. Og støjen kan betyde, at man må anstrenge sig mere for at løse sine arbejdsopgaver. Støjen kan føre til træthed, koncentrationsbesvær og forstærket stresspåvirkning. Personer, der har en hørenedsættelse, fungerer dårligere, når der er mange baggrundsløde. Det kan især være et problem for ældre medarbejdere, der er begyndt at høre dårligere.

Det kræver stor opmærksomhed og koncentrationsevne hos badepersonalet, at holde opsyn med de badende, og arbejdet er vanskeligt at udføre ved høje lydniveauer.

Man har i svømmehaller eksempler på målinger af den samlede støjpåvirkning på et lyd-niveau svarende til 62-75 dB(A). Ingen person må udsættes for en støjbelastning over 85 dB(A) over en 8 timers arbejdsdag uden at bruge høreværn.

I svømmehaller er der en række støjklender af forskellig art. Det drejer sig f.eks. om støj fra de badende og støj fra tekniske installationer.

En dårlig rumakustik forstærker støjen i selve hallen.

For at forbedre akustikken (begrænse efterklangstiden) og dermed mindske støjen i store haller, kan det være en fordel at anbringe en del af lydabsorptionen nede i højde med

støjklenderne, f.eks. i form af lydabsorberende skærmvægge som vægbeklædning, eller som nedhængte sektioner over særligt støjende områder. Kunst, udsmykning og møbler kan også medvirke til støjdæmpning.

Støj fra afløbsrender er et andet eksempel på en generende støjkilde for en del personale. Renderne kan konstrueres, så de er mere lydløse, f.eks. ved at skvulpekantens væg er over 90 grader.

En generel måde at mindske støjen på kan være at afpasse antallet af badende til svømmehallens størrelse (rumfang).

Henvisninger:

Bygningsreglementet, BR 18

At-vejledning "Akustik i arbejdsrum"

At-vejledning "Støj"

VELFÆRDSFORHOLD

I svømmehaller skal nedenstående faciliteter være til rådighed. Faciliteterne må ikke være fælles med svømmehallens brugere.

Garderobe/omklædningsrum

Der skal være omklædningsrum med aflåseligt garderobeskab til hver medarbejder, hvor der er behov for omklædning.

Der kan efter forholdene benyttes garderobeskabe eller knager til opbevaring.

Personlige værdigenstande skal kunne opbevares i aflåste rum, bokse, skuffer eller garderobeskabe.

Hvor arbejdstøjet er særlig udsat for forurening, f.eks. ved påfyldning af filtreringsmidler og rensning af filteranlæg, skal det opbevares adskilt fra gangtøj, enten i et ekstra skab eller i et særligt omklædningsrum for arbejdstøj (skabe eller stanggarderobe).

Omkleedningsrum skal have passende temperaturforhold, have passende tilførsel af frisk luft og holdes rene.

Vådt arbejdstøj skal kunne tørres helt, inden det skal bruges igen. Mænd og kvinder skal kunne klæde om ugenert hver for sig.

Vaskeindretninger

Der skal være et passende antal håndvaske.

Er arbejdet ikke særligt tilsmudsende, og der ikke arbejdes med giftige eller sundhedsfarlige stoffer, bør der være 1 håndvask pr. 10 ansatte.

Er arbejdet farligt eller tilsmudsende, og arbejdes der med giftige eller sundhedsfarlige stoffer, skal der være mindst 1 ikke håndbetjent håndvask pr. 3 personer.

Der skal normalt være koldt og varmt vand og sæbe ved håndvaskene.

Arbejdstilsynet kræver brusebad med varmt vand, hvor sundhedshensyn eller arbejdets art kan gøre det påkrævet.

Toiletter

Der skal være et tilstrækkeligt antal toiletter, der er passende placeret. Der skal være mindst 1 toilet for hver 15 personer. Toiletterne skal holdes rene, og der skal være håndvask i toiletrummet eller i forrummet.

Der skal indrettes særskilte toiletter for mænd og kvinder, medmindre der er fuld adskillelse fra gulv til loft mellem de enkelte toiletrum og mod forrum, og der ikke er urinal i forrummet.

Der må ikke være adgang direkte fra spiserum eller arbejdsrum til toiletterne.

Spiseplads

Der skal være passende plads til spisning i spiserum. Man skal kunne varme medbragt mad og drikke, og medbragt mad og drikke skal kunne opbevares sundhedsmæssigt forsvarligt, f.eks. i køleskab.

En særlig spiseafdeling skal indrettes, når der i almindelighed er beskæftiget mere end 3 ansatte samtidig og/eller, hvis der ved tilsmudsende arbejde ikke klædes om inden spisning.

Der skal være et tilstrækkeligt antal borde og siddepladser med ryglæn i forhold til antallet af ansatte.

Spiserummet skal fremtræde lyst, venligt og hygiejnisk, og det skal holdes rent. Vinduer skal sidde, så man kan se ud.

Gulvarealet bør være mindst 1 m² pr. spiseplads og rumhøjden mindst 2.20 m.

Henvisninger:

At-vejledning "Velfærdsforanstaltninger på faste arbejdssteder"

TUNGE LØFT OG BÆRINGER

Manuel håndtering i form af tunge løft og bæringer kan være årsag til skader på bevægeapparatet.

I svømmehallen kan der f.eks. opstå risici ved håndtering af rengøringsmidler og sæbe i store dunke, sække med filtersand og aktivt kul og tunge spande med vand til rengøring.

Et løft er tungt, når det indebærer en risiko for helbredsskader. Løft af byrder på under ca. 3 kg. vurderes normalt ikke som tunge løft.

Belastningen på kroppen stiger, jo tungere byrden er, jo større rækkeafstanden er (afstanden mellem byrden og ryggen) og jo hurtigere I løfter byrden.

Hvis man løfter en byrde over en afstand på mere end 2 meter, er der tale om bæring.

Forebyggelse

Tunge løft og bæringer kan eksempelvis forebygges ved:

- ⊗ Indkøb af rengøringsmidler, sæbe, filtersand, kul mv. i enheder, der ikke vejer mere end 10-12 kg. (dialog med leverandører er ofte nødvendig)
- ⊗ Brug af hjælpemidler som f.eks. sækkevogne ved transport af dunke og sække
- ⊗ Indretning af arbejdspladsen for at minimere tunge, høje og lave løft og sikre gode arbejdsstillinger, f.eks. ved at have god plads i depotrum, sætte hylder i god højde mellem midtlår og albuehøjde, og undgå at tunge emner placeres på gulvet
- ⊗ At omhælde sæbe til f.eks. en vandkande, når sæbedispensere skal fyldes op
- ⊗ Anvendelse af rengøringsmetoder med spande, der kun indeholder lidt vand
- ⊗ Instruktion i og brug af gode arbejdsteknikker for nødvendige løft, og regelmæssig repetition af teknikkerne:

- ⊗ Gå tæt til byrden
- ⊗ Stå med front mod byrden i bredstående stilling
- ⊗ Vurder byrdens vægt og tyngdepunkt
- ⊗ Sørg for et godt greb i byrden
- ⊗ Bøj i knæ- og hoftelæddet, og hold ryggen afbalanceret ved at spænde ryg- og bugmuskler
- ⊗ Løft byrden roligt ved at strække knæ- og hoftelæddet
- ⊗ Hold byrden ind til kroppen med let bøjede albuer
- ⊗ Løft og bær byrden symmetrisk, det vil sige, midt foran kroppen eller fordelt ligeligt i begge hænder
- ⊗ Undgå vrid i kroppen, når der løftes, flyt i stedet fødderne. De 3 næser skal vende samme vej (næse og skonæser).

Ved frasætning af byrden bruges de samme bevægelser i omvendt rækkefølge.

Henvisninger:

At-vejledning "Løft, træk og skub".

LINKS TIL MERE VIDEN

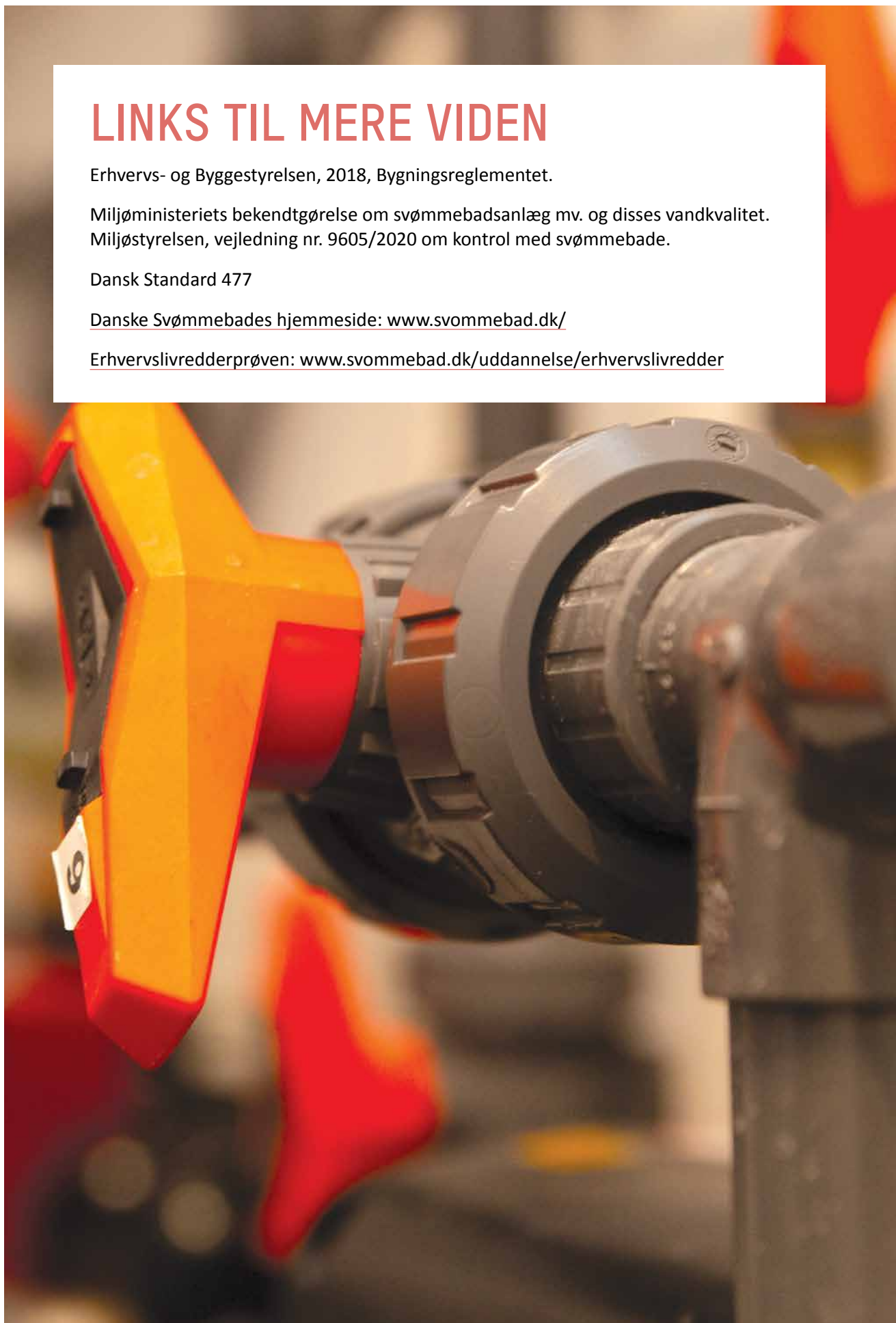
Erhvervs- og Byggestyrelsen, 2018, Bygningsreglementet.

Miljøministeriets bekendtgørelse om svømmebadsanlæg mv. og disses vandkvalitet.
Miljøstyrelsen, vejledning nr. 9605/2020 om kontrol med svømmebade.

Dansk Standard 477

Danske Svømmebades hjemmeside: www.svommebad.dk/

Erhvervslivredderprøven: www.svommebad.dk/uddannelse/erhvervslivredder

BILAG

APV-TJEKLISTE FOR SVØMMEANLÆG

JA	NEJ	PSYKISK ARBEJDSMILJØ
		Forebygges det, at medarbejderne udsættes for vold, trusler eller krænkelser fra brugere?
		Er der udformet retningslinjer for, hvordan vold, trusler eller krænkelser fra brugere forebygges?
		Forebygges det, at medarbejdere kommer i følelsesmæssigt belastende situationer, f.eks. ved at de skal tage diskussioner med utilfredse brugere?
		Er arbejdspladsen indrettet, så den er overskuelig, og at det er let at finde flugtveje eller tilkalde hjælp?
		Er der udarbejdet retningslinjer for, hvordan man skal forholde sig ved voldsepisoder (komme kolleger til hjælp, anmeldelse, krisehjælp mv.)?
		Forebygges mobning og seksuel chikane på arbejdspladsen?
		Får medarbejderne alle de informationer til tiden, der er nødvendige for at klare arbejdet tilfredsstillende?
		Gives der tilstrækkelig instruktion og oplæring til alle medarbejdere?
		Forebygges det, at der bliver stillet for høje eller lave krav til medarbejderne?
		Forebygges det, at der bliver stillet modstridende krav til medarbejdere?
		Er målene for arbejdet klare for medarbejderne?
		Forebygges det, at medarbejdere mangler muligheder for at bruge deres kunnen eller færdigheder i arbejdet?
		Er arbejdsomængden og tiden til arbejdet passende?
		Er der udarbejdet en kriseplan ved ulykkestilfælde, og har medarbejderne kendskab til den?
JA	NEJ	KEMISKE OG BIOLOGISKE FORHOLD
		Har alt driftspersonale en opdateret uddannelse til at kunne passe anlægget forsvarligt?
		Udføres alle lovbestemte målinger af vandkvaliteten korrekt og i tilstrækkeligt omfang?
		Er indretningen og betjeningen af kemikalieanlægget sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlig, så der ikke kan ske en sammenblanding af kemikalier eller ske udslip til omgivelserne?
		Er opbevaring af stoffer sikkerhedsmæssigt forsvarlig?
		Leveres kemikalier på en forsvarlig måde, så der ikke sker farlige sammenblandinger, overløb eller lignende?
		Undgår medarbejderne at arbejde med farlige kemikalier (f.eks. kemikalier med faresymboler) på en uforsvarlig måde?
		Forefindes der produktliste, danske Sikkerhedsdatablade, og er der udarbejdet kemisk risikovurdering for alle arbejdsprocesser med farlige kemikalier, der er tilpasset anlæggets lokale forhold?

JA	NEJ	KEMISKE OG BIOLOGISKE FORHOLD (fortsat)
		Er adgangsdøre mærket med de respektive kemikalienavne og sikkerhedsforskrifter?
		Er det undersøgt, om de farlige kemikalier, der bruges, kan erstattes (substitueres) af mindre farlige kemikalier?
		Er alle krævede personlige værnemidler stillet til rådighed af arbejdsgiveren?
		Bruger alle medarbejdere egnede personlige værnemidler, når det er påkrævet?
		Er alle kemiske midler i deres originalemballage?
		Anvendes der rengøringsmidler i flydende form eller som granulat i stedet for spray- eller pulverform, der indebærer større sundhedsrisiko?
		Undgås skadelige påvirkninger af mikroorganismer som f.eks. bakterier?
		Udføres der god håndhygiejne af alle ansatte?
		Er alle rum fri for fugt- og skimmelskader?
JA	NEJ	FYSISKE FORHOLD
		Undgås trækgener, kuldenedfald og kuldestråling?
		Er temperaturforholdene acceptable?
		Er den relative luftfugtighed i orden (indenfor intervallet 50-65 %)?
		Er luftkvaliteten i orden?
		Er styringen af vandkvaliteten i orden, så koncentrationen af sundhedsskadelige stoffer i luften er mindst mulig og minimum holdes indenfor de lovbefalede krav?
		Er det sikret, at den mekaniske ventilation effektivt nedsætter koncentrationen i luften af sundhedsskadelige stoffer?
		Er lyd- og støjforholdene acceptable?
		Er arbejdstøjet i orden i forhold til temperaturer og aktivitet?
		Er der tilstrækkelig dagslystilgang og kunstig belysning i arbejdsrum?
		Er der opsat solafskærmning, hvor det er nødvendigt?
		Er belysningen fri for blænding, flimmer mv.?
		Er velfærdsforanstaltningerne i orden (toiletter, bademulighed, spisested mv.)?

JA	NEJ	ERGONOMI – TUNGE LØFT, BÆRINGER, TRÆK OG SKUB, ARBEJDSSTILLINGER
		Undgås manuelle løft og bæringer af emner eller byrder, der er for tunge (store dunke med rengøringsmidler, sække med filtersand, aktivt kul, mv.)?
		Anvendes transportmateriel til tunge emner over 10-12 kg.?
		Undgås løft af byrder i dårlige arbejdsstillinger, f.eks. langt fra kroppen, over skulderhøjde eller under knæhøjde?
		Undgås bæring af byrder i belastende arbejdsstillinger?
		Har alle medarbejdere modtaget instruktion i god arbejdsteknik ved behov?
		Anvender alle medarbejdere god arbejdsteknik?
		Er alle rengøringsrekvisitter og –maskiner ergonomisk i orden?
		Kan inventar som arbejdsstole, arbejdsborde og skriveborde indstilles i tilstrækkelig grad?
		Er alle administrative arbejdspladser indrettet godt i forhold til skærmarbejde, herunder plads til underarmsstøtte ved brug af mus og placering af skærm i forhold til lys og dagslys?
JA	NEJ	ULYKKESFARER
		Undersøges alle ulykker, således at det kan forebygges, at samme ulykke sker igen?
		Er alle medarbejdere instrueret og oplært i sikkerhedsmæssige forhold i forbindelse med deres arbejde?
		Har alle medarbejdere den nødvendige tid til at udføre opgaverne på en sikkerhedsmæssig forsvarlig måde?
		Har medarbejderne risiko for at falde eller træde forkert, f.eks. på grund af glatte gulve, rod eller niveauforskelle?
		Er der Sikkerhedsdatablade på dansk til alle maskiner, der orienterer om korrekt brug, vedligeholdelse mm.?
		Er alle maskiner vedligeholdt i henhold til leverandørens anvisninger?
		Udføres alle lovpligtige eftersyn på svømmeanlægget?
		Anvendes de fornødne værnemidler som f.eks. sikkerhedsbriller og egnede handsker, hvor det er nødvendigt?
		Er sikkerhedsforholdene i forbindelse med eventuelt udslip eller brand i orden (nøddugange, skiltning mv.)?
		Er der alarmerings- og evakueringsplaner?
		Afprøves alarmerings- og evakueringsplaner jævnligt?
		Er der en komplet førstehjælpskasse og hjertestarter, som alle kender placeringen af?
		Udføres alle lovpligtige eftersyn af tekniske hjælpemidler, herunder løfteredskaber?
JA	NEJ	GRAVIDE
		Er der taget passende forholdsregler med henblik på at forebygge belastninger hos gravide medarbejdere?
JA	NEJ	SYGEFRAVÆR
		Undersøges det, om der er forhold i arbejdsmiljøet, der kan forårsage sygefravær?
		Er forhold i arbejdsmiljøet, der forårsager sygefravær undgået?

SKEMA TIL APV-HANDLINGSPLAN

Afdeling/Område:

Udført af:

Godkendt af:

Emne/Arbejds miljøforhold:

BESKRIVELSE AF PROBLEMET

Hvordan løses problemet?

Ansvarlig:

Dato:

Aktiviteter:

OPFØLGNING

Aktivitet til vurdering af løsningens effekt:

Ansvarlig:

Dato:

Beskriv:

KAN KOPIERES TIL OPHÆNGNING !

INDIVIDUELLE RETNINGSLINJER

VED TILSPIDSEDE SITUATIONER ER DET VIGTIGT
AT VÆRE OPMÆRKSOM PÅ FØLGENDE:

- Lad være med at se på konflikten som en personlig magtkamp
- Undervurder ikke den anden – forvent det uventede
- Det er vigtigt at "høre" på den anden person
(derfor behøver man ikke at give vedkommende ret)
- Tal roligt til folk, men vær bestemt. Giv entydige budskaber
- Undgå at fortælle de andre, "hvordan de er", hold dig til sagen
- Undgå at blive vred i situationen, men giv besked om at grænsen er nået
- Forsøg at "afvæbne" med smil og venlighed
- Giv modparten mulighed for at komme ud af situationen med æren i behold
- Læg ikke hele din sjæl i konflikten, men hold en professionel distance
- Kend dine egne stærke og svage sider
- Kend dine egne grænser for, hvor langt du vil gå
- Husk altid: Det er din situation!
Du kan være med til at trappe konflikten op eller ned
- Udvikler konflikten sig, tilkald nærmeste arbejdsleder eller anden
ressourceperson med henblik på at bortvise brugeren
- Udvikler konflikten sig voldeligt, bør politiet omgående tilkaldes.

Det er vigtigt, at de ansatte, som har været udsat for voldsepisoder eller andre traumatiske oplevelser, tilbydes mulighed for psykisk at bearbejde disse episoder (f.eks. gennem psykologbistand), og samtlige ansatte bør have kendskab til psykisk krisehjælp.

Godt arbejdsmiljø
betaler sig både på
kort og lang sigt.

Transport
Service – Turisme
Jord til Bord

Branchefællesskab for Arbejdsmiljø

Branchearbejdsmiljøudvalget

Service – Turisme Arbejdsgiversekretariatet

H.C. Andersens Boulevard 18

1787 København V

Tlf. 33 77 33 77

www.bfa-service.dk

Branchearbejdsmiljøudvalget

Service – Turisme Arbejdstagersekretariatet

Kampmannsgade 4

1604 København V

Tlf. 88 92 01 43

www.bfa-service.dk

Sekretariat for BFA Transport,

Service – Turisme og Jord til Bord

H.C. Andersens Boulevard 18

1553 København V

www.bfa5.dk

Andre adresser

Arbejdstilsynet

Landskronagade 33

2100 København Ø

Tlf. 70 12 12 88

www.at.dk

**Det Nationale Forskningscenter
for Arbejdsmiljø**

Lersø Parkallé 105

2100 København Ø

www.nfa.dk

Denne værktøjskasse kan også hentes på
BFA's hjemmeside www.bfa-service.dk